

PL

PL

PL

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 8.9.2010
KOM(2010) 461 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

WIEDZA O MORZU 2020
dane morskie i obserwacje środowiska morskiego na rzecz inteligentnego i
zrównoważonego wzrostu

SEK(2010) 999
SEK(2010) 998

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

WIEDZA O MORZU 2020

dane morskie i obserwacje środowiska morskiego na rzecz inteligentnego i zrównoważonego wzrostu

1. KONTEKST

Wiedza stanowi siłę napędową zrównoważonego rozwoju w zglobalizowanej gospodarce światowej i z tego względu jest jednym z głównych czynników, które sprzyjają inteligentnemu rozwojowi w Unii Europejskiej zgodnie ze strategią „Europa 2020”¹. Pogłębienie wiedzy o morzach i oceanach, które stanowią 71 % powierzchni naszej planety, to jeden z trzech instrumentów przekrojowych zintegrowanej polityki morskiej UE². Co więcej, wiedza o morzu wnosi również wkład do realizacji pozostałych dwóch instrumentów tej polityki – lepszego planowania przestrzennego obszarów morskich i zintegrowanego nadzoru morskiego. Bez zrozumienia, jak działa obecnie i jak działał w przeszłości system oceaniczny, nie można sporządzać prognoz dotyczących wielkości przyszłych zmian w systemach oceanicznych, ich oddziaływania na działalność człowieka oraz wpływu, jaki zmiany w zachowaniach człowieka wywierają na ocean. Wiedza jest również niezbędna, aby osiągnąć dobry stan środowiska wód morskich zgodnie z dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej, stanowiącej środowiskowy filar zintegrowanej polityki morskiej. Ponadto wiedza stanowi jeden z najważniejszych elementów unijnego planu na rzecz integracji badań morskich³ oraz wnosi wkład do agendy cyfrowej⁴.

Rozwój wiedzy o morzu zaczyna się od obserwacji mórz i oceanów. Dane zebrane w trakcie obserwacji kompiluje się, a potem analizuje, aby uzyskać informacje i wiedzę. Wiedzę tę można następnie wykorzystać do wspierania inteligentnego i zrównoważonego rozwoju, oceny stanu ekosystemu morskiego bądź ochrony społeczności żyjących na wybrzeżach.

Niniejszy komunikat dotyczy głównie dwóch pierwszych etapów powyższego procesu – tj. gromadzenia i kompilacji danych. Wynika to z faktu, że informacje publiczne stanowią dobro publiczne, przynoszące korzyści szerokiemu gronu zainteresowanych stron, natomiast możliwości zastosowania danych ograniczają się do wąskich specjalności – takich jak badania rynku czy opracowywanie strategii celowych. Z uwagi na zasadę pomocniczości gromadzenie danych należy przeważnie do obowiązków państw członkowskich. UE może nadać temu procesowi wartość dodaną na etapie kompilacji, ponieważ konieczne jest zapewnienie spójności między państwami i różnymi grupami użytkowników.

¹ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, 3.3.2010, COM(2010) 2020.

² Zintegrowana polityka morska Unii Europejskiej, Bruksela, 10.10.2007, COM(2007) 575 wersja ostateczna.

³ Europejska strategia na rzecz badań morskich: wykorzystanie spójnych ram Europejskiej Przestrzeni Badawczej jako wsparcia dla zrównoważonego wykorzystania mórz i oceanów, Bruksela, 3.9.2008, COM(2008) 534 wersja ostateczna.

⁴ Europejska agenda cyfrowa, 19.5.2010, COM(2010) 245

W konkluzjach Rady z dnia 16 listopada 2009 r. w sprawie zintegrowanej polityki morskiej⁵ wezwano Komisję do przedstawienia metod lepszego wykorzystywania wiedzy naukowej. W niniejszym komunikacie, który stanowi odpowiedź na to wezwanie, uzasadnia się konieczność bardziej skoordynowanego podejścia do gromadzenia i kompilacji danych morskich. Ponadto komunikat zawiera opis planu działania, w którym różne działania polityczne UE stanowią istotne elementy większej układanki, która pozwoli na osiągnięcie powyższego celu.

2. OBECNE WYZWANIA

Obecnie większość danych morskich, które zbierają – indywidualnie lub wspólnie – instytucje publiczne w państwach członkowskich UE (co kosztuje rocznie ponad 1 mld EUR⁶), gromadzi się w określonym celu – na przykład aby eksploatować zasoby morskie, zapewnić bezpieczną żeglugę, monitorować przestrzeganie przepisów lub sprawdzić hipotezę naukową. Jednak podmioty przetwarzające lub wykorzystujące te dane napotykają wiele trudności, co potwierdziły konsultacje społeczne⁷. Użytkownikom trudno jest ustalić, jakie dane już zebrano. Poza tym istnieją ograniczenia dotyczące dostępu do danych oraz ich wykorzystywania i ponownego wykorzystywania. Inne bariery wynikają z różnic w normach, formatach i nomenklaturze, z braku informacji o dokładności danych, z polityki cenowej niektórych dostawców danych oraz z niewystarczającej rozdzielczości czasowej lub przestrzennej. W związku z tym tracimy możliwość opracowania innowacyjnych produktów i usług opartych na tych danych⁸.

3. CELE

W związku z niniejszym komunikatem określono trzy cele dotyczące pogłębiania wiedzy o morzu:

1. ograniczenie kosztów operacyjnych ponoszonych przez użytkowników danych morskich oraz opóźnień, z którymi muszą się borykać, a w związku z tym:
 - pomoc dla sektora prywatnego, aby mógł konkurować w gospodarce globalnej i sprostał wyzwaniu związanemu ze zrównoważeniem działalności;

⁵ Konkluzje Rady w sprawie zintegrowanej polityki morskiej, 2973. posiedzenie Rady do Spraw Ogólnych, Bruksela, dnia 16 listopada 2009 r.

⁶ Szacunkowa wartość obliczona w ocenie skutków sporządzonej w związku z niniejszym komunikatem.

⁷ Dokument roboczy służb Komisji „Infrastruktura danych morskich – wyniki konsultacji społecznych”, 22.1.2010, SEC(2010)73 wersja ostateczna.

⁸ Na przykład badania biologiczne w celu uzyskania nowych produktów medycznych lub przemysł procesowy mogłyby skorzystać z szerszego zasobu wiedzy o siedliskach na dnie morza.

- poprawa jakości procesu decyzyjnego w organach publicznych na wszystkich poziomach;
 - rozwój morskich badań naukowych;
2. rozwój konkurencji i innowacji wśród użytkowników i ponownych użytkowników danych morskich poprzez poszerzenie dostępu do spójnych i szybko dostępnych danych morskich o zweryfikowanej jakości;
 3. ograniczenie niepewności w zakresie wiedzy o morzach i oceanach, co zapewni solidniejsze podstawy do zarządzania przyszłymi zmianami.

Powyższe cele wnoszą bezpośredni wkład do niektórych projektów przewodnich zapowiedzianych w strategii „Europa 2020”, takich jak „Unia innowacji”, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” oraz „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”.

Według ostrożnych szacunków korzyści wynikające z utworzenia zintegrowanej sieci, która zastąpiłaby obecny rozproszony system obserwacji środowiska morskiego, wynoszą 300 mln EUR rocznie⁹. Poza tym bardziej racjonalne wykorzystanie danych morskich nie tylko zwiększy efektywność obecnych użytkowników tych danych, ale również otworzy nowe możliwości w zakresie innowacji i wzrostu.

4. ROZWÓJ ISTNIEJĄCYCH INSTRUMENTÓW UE

Państwa członkowskie już teraz gromadzą wiele danych, a w niektórych przypadkach są do tego prawnie zobowiązane. Ponadto wiele instrumentów i działań unijnych zmierza do zwiększenia dostępności spójnego zbioru danych i obserwacji w UE.

Wspomniane działania obejmują zarówno obowiązki, jak i środki wspomagające. Rozróżnienie między nimi nie jest zawsze oczywiste, ale ogólnie można stwierdzić, że obowiązki występują wtedy, gdy prawodawstwo UE zobowiązuje państwa członkowskie do gromadzenia, kompilacji lub udostępniania danych, natomiast ze środkami wspomagającymi mamy do czynienia, kiedy UE zapewnia określone wsparcie.

4.1. Dyrektywy UE

W dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej¹⁰ wprowadzono obowiązek, zgodnie z którym państwa członkowskie „*określają i realizują skoordynowane programy monitorowania służące prowadzeniu bieżącej oceny stanu środowiska ich wód morskich.*” Kompilacja obrazów obejmujących całe baseny morskie i wszystkie morza europejskie wymaga współpracy między państwami i dyscyplinami naukowymi. Dotychczasowe doświadczenia

⁹ W ocenie skutków przewidziano ok. 100 mln EUR na badania naukowe, 56 mln EUR dla władz publicznych oraz 150 mln EUR dla sektora prywatnego.

¹⁰ Dyrektywa 2008/56/WE.

pokazują, że wymiana danych między sektorami i państwami członkowskimi nie przebiega w jednolity, dokładny, skuteczny ani szybki sposób. Jeżeli Unia Europejska nie podejmie albo nie ułatwi działań w tej dziedzinie, sytuacja raczej się nie poprawi.

W dyrektywie INSPIRE¹¹ zobowiązano państwa członkowskie do przyjęcia środków na rzecz wymiany zbiorów danych i usług między organami publicznymi w celu wypełniania zadań publicznych, a w dyrektywie w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska¹² nałożono na nie wymóg udostępniania danych na żądanie. Dyrektywa w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego¹³ ułatwia ponowne wykorzystywanie danych publicznych, ponieważ ustanowiono w niej wspólne ramy prawne, które regulują sposób udostępniania informacji przez podmioty sektora publicznego w celu ponownego wykorzystania. Takie rozwiązanie zmierza do usunięcia barier w postaci praktyk dyskryminacyjnych, rynków monopolistycznych oraz braku przejrzystości.

Powyższe dyrektywy zapewniają niezbędne podstawy prawne do lepszego wykorzystywania danych morskich, a w przypadku dyrektywy INSPIRE – do wprowadzenia wspólnych norm. Ich zakres nie jest jednak wystarczający. Nie mają one koniecznie zastosowania do organów związanych z wykonywaniem władzy publicznej, które posiadają wiele danych morskich (np. instytucje naukowe i akademickie), a także nie uchylają praw własności intelektualnej. Ponadto nie dotyczą one obserwacji w czasie prawie rzeczywistym ani archiwów danych.

W przeglądzie dyrektywy o informacjach sektora publicznego¹⁴ ponowni użytkownicy w sektorach geograficznym i meteorologicznym wskazali, że bariery, które uniemożliwiają czerpanie pełnych korzyści z ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego, to wysokie ceny, restrykcyjna polityka przyznawania pozwoleń i dyskryminacja. Dostęp do nowych danych z projektów badawczych w dziedzinie morza prowadzonych w programie ramowym UE jest obowiązkowy wyłącznie dla instytucji i organów Wspólnoty, które zamierzają wykorzystać te dane do opracowania, wdrożenia i monitorowania działań politycznych dotyczących środowiska.

4.2. Ramy gromadzenia danych dla sektora rybołówstwa

Nowe ramy gromadzenia danych, które przyjęto w 2008 r.¹⁵, zobowiązują państwa członkowskie do gromadzenia i zapewniania wysokiej jakości danych o rybołówstwie oraz zarządzania nimi do celów doradztwa naukowego, służącego głównie do podejmowania właściwych decyzji w zakresie zarządzania rybołówstwem. Powyższe działania prowadzone są w ramach wieloletnich

¹¹ Dyrektywa 2007/2/WE ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej.

¹² Dyrektywa 2003/4/WE.

¹³ Dyrektywa 2003/98/WE

¹⁴ Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego – Przegląd dyrektywy 2003/98/WE, Bruksela, 7.5.2009, COM(2009) 212 wersja ostateczna.

¹⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 199/2008 z dnia 25 lutego 2008 r.

programów krajowych, które współfinansuje Unia. Nowe ramy zobowiązują państwa członkowskie do udostępniania powyższych danych w celu zapewnienia doradztwa naukowego, publikacji prac naukowych, prowadzenia debat publicznych i ułatwienia zainteresowanym stronom udziału w kształtowaniu polityki. We wszystkich innych przypadkach dostęp do danych, ich kompilacja na poziomie basenu morskiego oraz ponowne wykorzystywanie skompilowanych danych wymaga obecnie zgody wszystkich odnośnych właścicieli danych.

4.3. Inicjatywa „Globalny monitoring środowiska i bezpieczeństwa” (GMES)

GMES jest programem o szerokim zasięgu, który obejmuje zarówno ląd jak i atmosferę, a także środowisko morskie. Jego zadanie polega na świadczeniu usług w dziedzinie środowiska oraz bezpieczeństwa i dotyczy głównie pomiarów z satelit oraz produktów opartych na tych pomiarach. Możliwości w zakresie podstawowej usługi morskiej GMES są obecnie testowane w ramach projektu MyOcean. Dostępne produkty pozwalają na wszystkie rodzaje wykorzystania, w tym zarobkowe (usługi pochodne), z wyjątkiem „niekontrolowanej dystrybucji (rozpowszechniania np. transmitowania, zamieszczania w Internecie itd.)”

4.4. Wspólny Europejski System Informacji o Środowisku SEIS oraz WISE-Marine

Wspólny Europejski System Informacji o Środowisku SEIS¹⁶, który propaguje zarówno Komisja Europejska jak i Europejska Agencja Środowiska, ma na celu unowocześnienie i uproszczenie dostępności, wymiany oraz wykorzystywania danych i informacji niezbędnych do opracowywania i realizacji polityki w zakresie ochrony środowiska. Zgodnie z tym podejściem aktualne systemy sprawozdawczości, które mają przeważnie scentralizowany charakter, stopniowo zastępuje się systemami opartymi na dostępie, wymianie i interoperacyjności.

Część systemu SEIS stanowi moduł WISE-Marine, który dotyczy środowiska morskiego. Ma on wypełnić wymogi dotyczące realizacji obowiązków w zakresie sprawozdawczości, zawarte w dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej 2008/56/WE, oraz informować europejskie społeczeństwo o wprowadzaniu różnych strategii dotyczących kwestii morskich. W swoim bieżącym kształcie Europejski System Informacji Wodnej (WISE) zawiera informacje o wodach przybrzeżnych, a dzięki WISE-Marine zostanie on rozbudowany o informacje na temat środowiska morskiego.

¹⁶ Wprowadzenie wspólnego systemu informacji o środowisku (SEIS), COM(2008) 46 wersja ostateczna, Bruksela, z dnia 1 lutego 2008 r.

4.5. Sieć ur-EMODnet

Sieć ur-EMODnet, finansowana w ramach działań przygotowawczych dotyczących polityki morskiej¹⁷, stanowi prototyp sieci EMODnet¹⁸, który powinien być przydatny dla pracowników sektora morskiego, ale przede wszystkim ma na celu testowanie projektu oraz uzyskanie informacji zwrotnej. Grupy tematyczne¹⁹ kompilują istniejące dane z różnych źródeł, mierzą ich jakość, dbają o uzupełnienie ich deskryptorami (metadanymi), takimi jak godzina i miejsce pomiaru, oraz udostępniają je za pomocą portali tematycznych. Wiele wyników i technologii, które wykorzystują te grupy, uzyskano w ramach programów badawczych UE²⁰. Działy tematyczne, dla których skompilowano już dane, wymieniono w tabeli 1. Ich interoperacyjność jest zwiększona dzięki identycznym normom i organizowanym co pół roku spotkaniom koordynacyjnym. Warstwy danych uzyskane dzięki sieci ur-EMODnet są dostępne bez ograniczeń. W 2011 r. planuje się przeprowadzenie śródkresowej oceny wyników, a w 2013 r. – oceny końcowej, która zadecyduje o dalszych działaniach.

Obecna sieć ur-EMODnet nie zapewni jednak wystarczającej liczby informacji do sporządzenia pełnej oceny w 2013 r. Próba jest bowiem zbyt mała. Liczba parametrów i objętych siecią basenów morskich jest zbyt niska, aby zaspokoić zapotrzebowanie sektorów związanych z morzem. Wynika to z faktu, że rozdzielczość jest za niska. Bezpośrednie przejście z sieci ur-EMODnet, opartej na działaniach przygotowawczych, do pełnej sieci EMODnet o skali, którą uznaje się obecnie za konieczną, byłoby zbyt gwałtownym i ryzykownym krokiem²¹. Wkrótce zostanie przedstawiony wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie finansowania dalszego rozwoju zintegrowanej polityki morskiej w okresie 2011-2013. Rozbudowa sieci EMODnet będzie należała do działań finansowanych na mocy wspomnianego rozporządzenia.

4.6. Agencje unijne i krajowe

Oprócz Europejskiej Agencji Środowiska Wspólnotowa Agencja Kontroli Rybołówstwa oraz Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa na Morzu mają wspierać Komisję Europejską i państwa członkowskie w stosowaniu odpowiedniego prawodawstwa UE. W ramach swoich obowiązków gromadzą one odpowiednie dane²², które mogłyby zostać wykorzystane również do innych celów. Pod warunkiem przestrzegania właściwych środków ostrożności

¹⁷ Mechanizm finansowy przeznaczony do opracowania propozycji w celu przyjęcia przyszłych działań.

¹⁸ Europejska Sieć Informacji i Obserwacji Środowiska Morskiego.

¹⁹ Grupy tematyczne to konsorcja laboratoriów, które zobowiązały się do kompilacji danych konkretnego rodzaju i udostępniania ich za pośrednictwem wspólnych portali. Obecnie istnieją cztery grupy – ds. hydrografii/batymetrii, ds. geologii, ds. biologii i chemii (zob. tabela 1). Planuje się utworzenie grupy ds. danych fizycznych.

²⁰ Decyzja 1982/2006/WE w sprawie siódmego programu ramowego w dziedzinie badań stanowi najnowszy z szeregu programów, które finansują opracowywanie i wykorzystywanie danych morskich.

²¹ Ocena skutków dotycząca sieci EMODnet.

²² Dotyczące np. wycieków ropy, ruchu statków i działalności połowowej.

dotyczących poufności wspomniane dane można by szerzej upowszechnić w odpowiedniej formie zagregowanej.

Gromadzeniem danych zajmuje się również duża grupa organów administracji rządowej w państwach członkowskich.

4.7. Dane dotyczące wybrzeży

Organy zajmujące się wybrzeżami muszą gromadzić, stosować i wymieniać informacje, aby wesprzeć procesy decyzyjne oraz udział społeczeństwa. Ramy systemów informacji dotyczących wybrzeży ustanowiono w zaleceniu dotyczącym zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną w UE²³.

Eurostat definiuje regiony przybrzeżne jako standardowe regiony statystyczne (poziom NUTS²⁴ 3), w których co najmniej połowa mieszkańców żyje w odległości do 50 km od wybrzeża²⁵. Grupa ta obejmuje 446 regionów, z których 372 posiadają linię brzegową. Na stronie internetowej Eurostatu dostępne są parametry społeczno-gospodarcze, np. liczba ludności lub wysokość PKB, dla większości tych regionów. W przypadku niektórych państw, np. Polski, Szwecji czy Zjednoczonego Królestwa, regiony te są tak duże, że obejmują również ludność mieszkającą w głębi lądu, więc nie reprezentują szczególnych cech, które charakteryzują społeczności żyjące na wybrzeżu. Próby zebrania danych o dokładniejszej rozdzielczości nie powiodły się z powodu zaporowych opłat wymaganych przez niektóre krajowe urzędy statystyczne, a także ponieważ niektóre krajowe urzędy statystyczne nie mają procedur odpowiadania na wnioski o udostępnienie danych, jak również dlatego, że z uwagi na poufność nie można udostępnić danych dla regionów, które posiadają najwyżej dwa przedsiębiorstwa w danym sektorze.

Dane gospodarcze – dotyczące dochodów, kosztów czy zatrudnienia – związane z rybołówstwem, akwakulturą i przetwórstwem ryb zbiera się również w ramach gromadzenia danych. Z kolei dane gospodarcze dotyczące europejskich flot rybackich zestawia się w rocznych sprawozdaniach gospodarczych²⁶ na szczeblu krajowym, a także coraz częściej na poziomie basenu morskiego²⁷.

Szereg władz regionalnych buduje systemy informacji dotyczących wybrzeży, aby planować swoje działania i zarządzać nimi. Dzięki dyrektynie INSPIRE

²³ 2002/413/WE.

²⁴ Zob. opis regionów statystycznych:
http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nuts/basicnuts_regions_en.html

²⁵ Do wykazu włączono również Hamburg, chociaż nie spełnia on wymienionych kryteriów.

²⁶ Komitet Naukowo-Techniczny i Ekonomiczny ds. Rybołówstwa (STECF) „Roczne sprawozdanie gospodarcze dotyczące europejskiej floty rybackiej za 2009 r.” EUR 24069 –ISBN 978-92-79-13867-6

²⁷ Basen morski oznacza tu basen, w którym prowadzone są połowy. Nie zawsze jest to basen, na którego wybrzeżu ryby są wyładowywane lub w którym leży port macierzysty danego statku.

oraz różnym projektom Interreg²⁸ zaczęto wprowadzać pewną interoperacyjność między wspomnianymi systemami.

Tabela 1. Wkład inicjatyw UE w infrastrukturę danych morskich. Tabela nie obejmuje projektów badawczych, inicjatyw krajowych, ani „obowiązków” takich jak INSPIRE. Tabela obejmuje wyłącznie „środki wspomagające” finansowane częściowo z budżetu UE.

Parametry	Gromadzenie	Kompilacja	Zastosowanie
Batymetria		sieć ur-EMODnet	WISE-Marine
Geologia		sieć ur-EMODnet	
Fizyka	GMES (przestrzeń kosmiczna)	GMES (poza wodami w pobliżu wybrzeża), sieć ur-EMODnet ²⁹	GMES
Rybołówstwo (w tym gospodarka rybacka)	Ramy gromadzenia danych ¹⁵	Wspólne Centrum Badawcze (i inni użytkownicy)	ICES ³⁰ , STECF ³¹ , GFCM ³² ,
Chemia		sieć ur-EMODnet	WISE-Marine
Biologia		sieć ur-EMODnet, GMES ³³	WISE-Marine
Działalność człowieka (inna niż rybołówstwo) ³⁴		sieć ur-EMODnet ³⁶	WISE-Marine
Dane dotyczące wybrzeży		Eurostat	

4.8. Jak udoskonalić istniejące instrumenty

Aby zwiększyć skuteczność powyższych instrumentów oraz działań, Komisja proponuje następujące ulepszenia:

- *Komisja podejmie niezbędne kroki, aby zapewnić większy dostęp do danych z programów rozwoju regionalnego oraz badań w dziedzinie morza wspieranych przez UE w celu ponownego wykorzystania tych danych.*

²⁸ Inicjatywa wspólnotowa, której celem jest pobudzenie współpracy międzyregionalnej w Unii Europejskiej. Wprowadzono ją w 1989 r. i jest ona finansowana z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

²⁹ Rozwiązanie to nie obejmuje pomiarów z przestrzeni kosmicznej, więc GMES nie zapewnia danych dla sieci ur-EMODnet.

³⁰ Międzynarodowa Rada Badań Morza.

³¹ Komitet Naukowo-Techniczny i Ekonomiczny ds. Rybołówstwa, ustanowiony na mocy art. 33 rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002.

³² Generalna Komisja Rybołówstwa Morza Śródziemnego.

³³ Pomiary chlorofilu z przestrzeni kosmicznej jako wskaźnika fitoplanktonu.

³⁴ Energetyka morska, trasy żeglugowe, wydobywanie żwiru itd.

- *W ramach działań następczych w związku z zaleceniem UE w sprawie zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną Komisja zbada, jakie dalsze środki są konieczne do propagowania systemów informacji dotyczących wybrzeży³⁵.*
- *Demonstracje w zakresie usług morskich GMES będą wspierane do 2014 r. za pośrednictwem tematu dotyczącego przestrzeni kosmicznej w siódmym programie ramowym. Rozważa się podjęcie działań następczych.*
- *W perspektywie krótkookresowej Komisja upewni się, czy państwa członkowskie w pełni egzekwują nowe zasady dostępu do danych dotyczących rybołówstwa. W perspektywie średnio- i długookresowej zostaną przeanalizowane metody rozszerzenia zakresu dostępu do danych.*
- *Aby zoptymalizować wykorzystanie zasobów, system WISE-Marine i sieć EMODnet zostaną ze sobą powiązane w kontekście wdrażania dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej. System WISE-Marine zostanie utworzony do połowy 2012 r. i będzie gromadził oraz wizualizował dane państw członkowskich dotyczące środowiska morskiego i działalności człowieka. Podobnie jak sieć EMODnet, system WISE-Marine będzie opierał się na systemie WISE – istniejącym systemie sprawozdawczości wykorzystywanym już przez państwa członkowskie do zgłaszania ocen w związku z ramową dyrektywą wodną.*
- *Komisja zamierza rozpocząć kolejną grupę działań, aby poprawić zasięg danych ,rozdzielczość i zakres skompilowanych parametrów^{36,37}.*
- *Komisja zadba o to, aby podlegające jej agencje systematycznie udostępniały dane.*
- *W tym samym duchu Komisja zachęca państwa członkowskie do udostępniania danych zebranych w konkretnym celu, jeżeli to konieczne – zagregowanych pod względem czasowym i przestrzennym.*
- *Eurostat zbada szczegółowe parametry dotyczące ludności i obszarów, aby zapewnić lepszą parametryzację wpływu wybrzeży na regiony terytorialne do celów statystycznych.*

³⁵ Warianty działań są analizowane w ramach projektu PEGASO, wspieranego przez 7. program ramowy.

³⁶ Np. rozszerzenie mapy geologicznej na Morze Śródziemne i iberyjskie wybrzeże Atlantyku; rozdzielczość batymetrii z jednej czwartej minuty do co najmniej jednej dziesiątej minuty; włączenie większej liczby pestycydów.

³⁷ Finansowanie na mocy wnioskowanego rozporządzenia finansowego w sprawie zintegrowanej polityki morskiej.

W związku z powyższym inicjatywy zmierzające do usunięcia niedoskonałości w europejskim systemie danych morskich będą rozwijały się w wielu kierunkach. Zasadnicze cele tych inicjatyw są podobne, ale nie identyczne. Dlatego potrzebne są dalsze działania, aby powstały synergie między różnymi zmianami.

Komisja podejmie konieczne środki, aby powiązać wspomniane inicjatywy i zapewnić przez to płynne i sprawne dostarczanie danych morskich, a jednocześnie uniknąć powielania działań w zakresie gromadzenia danych. Środki te będą obejmować:

- *zapewnienie wspólnych norm*³⁸
- *stopniowe uspojnienie polityki dotyczącej danych. Ostateczny cel to zapewnienie swobodnego dostępu bez ograniczeń dotyczących ich wykorzystywania*
- *zagwarantowanie, aby dane kompilowane w ramach inicjatyw takich jak ur-EMODnet czy ramy gromadzenia danych odpowiadały potrzebom dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej*
- *szczegółowe działanie w ramach sieci ur-EMODnet w 2010 r.³⁶ w celu kompilacji fizycznych danych in situ jako wkład w GMES, aby potwierdzić wyniki modelowe GMES i uwzględnić wody w pobliżu wybrzeża³⁹, których GMES nie obejmuje*
- *ocenę luk w sieci monitorowania w latach 2012-2013, po uzyskaniu wyników z sieci ur-EMODnet oraz prototypowych działań w zakresie podstawowej usługi morskiej GMES*
- *nawiązanie dialogu z krajami partnerskimi i organizacjami międzynarodowymi w celu zagwarantowania, że działania UE wnoszą wkład w utworzenie interoperacyjnego globalnego systemu wiedzy o morzu.*

5. DĄŻENIE DO ARCHITEKTURY OPERACYJNEJ DANYCH MORSKICH

Wprawdzie powyższe instrumenty i działania mają swoje zalety, lecz integracja wiedzy o morzu wymaga bardziej zdecydowanych kroków. Aby uzyskać spójny zbiór danych, wykraczający poza granice poszczególnych państw członkowskich, potrzebna jest ukierunkowana architektura operacyjna. Jej

³⁸ W tym nomenklatury, formatów i jednostek. Zagwarantuje to, że dane uzyskane w ramach różnych inicjatyw będzie można porównywać i łączyć. Podstawowe ramy w tej dziedzinie zapewnia INSPIRE, która jest w pełni zgodna z normami międzynarodowymi.

³⁹ Wody w pobliżu wybrzeża to pojęcie naukowe stosowane w odniesieniu do wód, których płytkość, złożona topografia wybrzeża i prądy pływów oznaczają, że modelowanie fizyczne wymaga znacznie dokładniejszego podejścia niż przewiduje się obecnie w ramach podstawowej usługi morskiej GMES.

ostateczny kształt będzie zależał od doświadczenia operacyjnego uzyskanego dzięki projektom i inicjatywom takim jak sieć ur-EMODnet i MyOcean. Już na obecnym etapie należy jednak zaznaczyć niektóre z elementów, jakie powinno się w niej uwzględnić:

1. Dane morskie w Europie gromadzi się obecnie w konkretnym celu – np. bezpiecznej żeglugi lub zarządzania rybołówstwem – lecz należy zmierzać do przyjęcia takiego modelu, w którym od początku zakłada się wielorakie wykorzystanie danych.
2. Dane należy przechowywać tak blisko źródeł, jak to możliwe. Powinny być one objęte odpowiednią opieką w akredytowanych ośrodkach przechowywania danych. Wszelkie przetwarzanie danych, które stanowią dane osobowe zgodnie z dyrektywą o ochronie danych⁴⁰, musi przebiegać zgodnie z przepisami tejże dyrektywy.
3. Efektywna europejska infrastruktura danych morskich powinna obejmować szereg grup ds. kompilacji tematycznej⁴¹, zajmujących się kompilacją danych. Grupa ds. kompilacji tematycznej stanowi konsorcjum organizacji, które kompiluje dane dotyczące konkretnego tematu, np. warstw geologicznych lub zanieczyszczeń chemicznych.
4. Aby osiągnąć zrównoważone funkcjonowanie systemów obserwacji środowiska morskiego i określić najpoważniejsze luki w tych systemach, konieczny jest zintegrowany punkt odniesienia na poziomie basenów morskich. Oczekuje się, że wkład wniosą tutaj istniejące organizacje odpowiedzialne za baseny morskie, np. regionalne konwencje morskie⁴², regionalne komitety doradcze ds. rybołówstwa oraz EuroGOOS⁴³.
5. W ograniczonej liczbie przypadków właściwe rozwiązanie może polegać na tym, że wsparcie UE dla infrastruktury danych morskich i obserwacji środowiska morskiego będzie wykraczać poza kompilację danych i obejmować analizę oraz stosowanie tych danych – na przykład w celu uzyskania wskaźników dotyczących stanu środowiska morskiego.
6. Struktura wiedzy wymaga procesu decyzyjnego, dzięki któremu określa się, jakie dane będą gromadzone i jak należy je kompilować. Wymaga ona również sekretariatu kierującego tym procesem.

Aby rozpocząć prace nad utworzeniem takiej infrastruktury, Komisja zgłasza następujące wnioski:

⁴⁰ Dyrektywa 95/46/WE.

⁴¹ W tym: 1) dostęp do wszystkich nieprzetworzonych informacji w ośrodkach przechowywania danych określonego rodzaju; 2) opracowywanie i rozpowszechnianie warstw danych, ze wskazaniem gęstości obserwacji i jakości danych; 3) spójne warstwy danych (o komórkach kwadratowych lub wielobocznych) dotyczące całych basenów morskich.

⁴² OSPAR, HELCOM, konwencja barcelońska, konwencja bukaresztańska.

⁴³ EuroGOOS to stowarzyszenie krajowych agencji rządowych oraz organizacji badawczych, zajmujących się oceanografią operacyjną na skalę europejską.

- *Nie tylko rząd jest odpowiedzialny za wiedzę. Przemysł europejski powinien przeznaczyć odpowiednie zasoby na właściwą ochronę wiedzy oraz – po tym, jak straci ona wartość zarobkową – jej szersze upowszechnianie.*
- *Komisja będzie zachęcać do komunikacji między krajowymi ośrodkami przechowywania danych poprzez systematyczne dyskusje w grupach ekspertów ds. obserwacji środowiska morskiego i danych morskich oraz na morskich forach internetowych. Celem tych dyskusji jest propagowanie dobrych praktyk w ekstrakcji i rozpowszechnianiu danych.*
- *Aby uzyskać zintegrowaną wizję potrzeb w zakresie monitorowania, Komisja zbada, w jaki sposób mógłby działać punkt kontrolny dla basenu morskiego⁴⁴, i rozpocznie w tym celu projekty pilotażowe³⁶ w okresie 2011-2013.*
- *Na podstawie opinii państw członkowskich, punktów kontrolnych dla basenów morskich oraz swoich ekspertów Komisja będzie nadal określała priorytety w zakresie kompilacji danych w sieci ur-EMODnet, lecz w okresie 2011-2013 opracuje koncepcję zarządzania o bardziej stałym charakterze.*
- *Aby zarządzać funkcjonowaniem sieci ur-EMODnet, Komisja utworzy prototypowy sekretariat³⁶, który będzie przygotowywał spotkania, oceniał wyniki prac grup ds. kompilacji tematycznej i punktów kontrolnych dla basenów morskich, dbał o przestrzeganie terminów oraz opracowywał roczne sprawozdania z działalności.*

6. KIEROWANIE PROCESEM

Niezależna grupa ekspertów ds. gromadzenia, kompilacji i stosowania danych morskich monitoruje większy dostęp do danych morskich i obserwacji środowiska morskiego. Wsparcie tej grupy pomogło Komisji w dokonaniu wyborów dotyczących priorytetów tematycznych oraz metod pracy. Wspomniana grupa pomoże również w przeprowadzeniu formalnej oceny śródkresowej, która rozpocznie się w 2011 r. i zakończy się sprawozdaniem na początku 2012 r. Ocena obejmie wskaźniki ilościowe, które mierzą wykorzystanie danych z prototypowej sieci ur-EMODnet przez naukowców, władze publiczne i przemysł. Będzie ona stanowić sprawozdanie z postępów na rzecz realizacji celów, które określono w niniejszym komunikacie.

⁴⁴

Zadanie punktów kontrolnych polegałoby na niezależnym sprawdzaniu warstw danych z każdej grupy ds. kompilacji tematycznej, zapewnianiu wzajemnej kompatybilności danych z różnych grup oraz określaniu priorytetów dla dalszych obserwacji w oparciu o kontakty z miejscowymi zainteresowanymi stronami. Takie punkty kontrolne powinny działać w imieniu wszystkich użytkowników danych morskich w danym basenie morskim i obejmować wszystkie inicjatywy UE dotyczące danych morskich - sieć EMODnet, GMES, ramy gromadzenia danych itd.

Komisja powoła również grupę ekspertów z państw członkowskich, aby zapewnić spójność z pracami prowadzonymi w państwach członkowskich.

7. HARMONOGRAM

Propozycje przedstawione w niniejszym komunikacie dotyczą działań, które Komisja ma podjąć w okresie 2011-2013. Z końcem tego okresu zostanie przeprowadzona kolejna ocena skutków, która zadecyduje o kierunku dalszych działań. Komisja zachęca do zgłaszania uwag dotyczących omawianego planu.